

**TYÖ- JA TASA-
ARVOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO
15/2002 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi (umpilähteiden valvonta)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 5 päivänä syyskuuta 2002 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi korkea-aktiivisten radioaktiivista ainetta sisältävien umpilähteiden valvonnasta (U 42/2002 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Raimo Salonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ympäristöneuvos Olli Pahkala, ympäristöministeriö
- toimistopäällikkö Mika Markkanen, Säteilyturvakeskus
- apulaisosastopäällikkö Matti Viialainen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- osastopäällikkö Pertti Salminen, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- suunnittelupäällikkö Pertti Rauho, Suomen Yrittäjät.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Direktiivissä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi korkea-aktiivisten lähteiden sääntelykäytäntöjä siten, että joidenkin jäsenmaiden soveltamat ja komission tehokkaiksi katsomat käytännöt laajennettaisiin koskemaan kaikkia jäsenvaltioita. Uusi direktiivi koskisi vain kaikkein korkea-aktiivisimpia umpilähteitä. Ennen luvan myöntämistä on varmistettava, että on olemassa järjestelyt lähteiden turvallista hallintaa varten myös sitten, kun lähde poistetaan käytöstä, ja että niihin on varauduttu taloudellisesti. Luvassa on määrättävä muun muassa vastuista, henkilöstön vähimmäispätevyydestä, työssä noudatettavista

menettelytavoista ja menettelystä hätätilanteissa. Direktiivissä säädellään myös jäsenvaltioiden vastuusta huolehtia isännättömien (ei valvonnan alaisena olevien, esim. metalliromun seasta mahdollisesti löytyvien) korkea-aktiivisten lähteiden talteenotosta ja kustannusten kattamisesta tilanteissa, joissa lähteen haltijaa ei voida yksilöidä tai tämän todetaan olevan maksukyvytön.

Valtioneuvoston kanta

Direktiiviehdotus vastaa tavoitteiltaan ja sisällöltään Suomessa edellytettyä turvallisuustasoa. Suomen näkökulmasta on tärkeää, että kaikki jä-

senmaat täyttävät korkeat säteilyturvakriteerit ja Suomi on omalta osaltaan halukas myötävaikutamaan tämän periaatteen hyväksymiseen direktiivimuodossa.

Direktiivi toisi eräitä uusia menettelyitä korkea-aktiivisten umpilähteiden käsittelyyn ja valvontaan. Se aiheuttaa tarpeen täydentää säteilylakia (592/1991) ja säteilyasetusta (1512/1991) erityisvaatimuksilla, jotka koskevat ennakkoluvan myöntämistä, lähteiden haltijoiden ja valmistajien velvoitteita sekä käytöstä poistettujen lähteiden jätetuoltoa ja siihen varautumista taloudellisesti. Korkea-aktiivisten lähteiden pitkäaikaiseen varastointiin tai loppusijoitukseen tarkoitettu laitos tulee määritellä ja lähteiden kuljetukset säätää luvanvaraisiksi. Myös vakuusjärjestelmän perustaminen saattaa edellyttää säteilylainsäädännön täydentämistä, riippuen direktiivin tarkoituksesta ja lopullisesta sisällöstä.

Direktiivistä aiheutuu jonkin verran kustannuksia muun muassa henkilökunnan säteilysuojelukoulutuksen lisäämisestä, koulutuksen järjestämisestä sellaisten laitosten johdolle ja työntekijöille, joissa isännättömiä lähteitä voi ilmaantua (esim. metalliromun kierrätyslaitokset ja raja-asetat) sekä joidenkin historiallisten korkea-aktiivisten lähteiden loppusijoittamisesta. Taloudellista varautumista ja vakuutta koskevien järjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta aiheutunee hallinnollisia kustannuksia.

Direktiiviehdotuksen käsittely on vasta alkuvaiheessa Euroopan unionin neuvoston atomiasioiden työryhmässä. Valtioneuvosto päättää yksityiskohtaisemmasta kannastaan muun muassa taloudellista varautumista ja vakuutta koskeviin kysymyksiin käsittelyn edetessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen säteilyturvallisuuden korkean tason tärkeydestä ja pitää direktiiviehdotusta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Toteutuessaan direktiivi edistää tavoitetta riittävän tiukkojen turvatoimien noudattamisesta kaikkien korkea-aktiivisten säteilylähteiden käsittelyssä, valvonnassa ja käytöstä poistamisessa koko EU:n alueella. Ehdotus parantaa työsuojelua edellyttämällä muun muassa henkilökunnan säteilysuojelukoulutuksen lisäämistä sekä koulutuksen järjestämistä esimerkiksi jätteenkäsittelylaitosten johdolle ja

työntekijöille, jotka voivat työssään joutua yllättäen tekemisiin ns. isännättömien säteilylähteiden kanssa. Ehdotus tehostaa myös varautumista säteilylähteiden käytöstä poistamisesta ja loppusijoittamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Lausunto

Lausuntonaan työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Esa Lahtela /sd
vpj.	Raija Vahasalo /kok	Pertti Mäki-Hakola /kok
jäs.	Tuula Haatainen /sd	Petri Neittaanmäki /kesk
	Pertti Hemmilä /kok	Håkan Nordman /r
	Leea Hiltunen /kd	Lauri Oinonen /kesk
	Anne Holmlund /kok	Tero Rönni /sd
	Anne Huotari /vas	Jaana Ylä-Mononen /kesk.
	Kyösti Karjula /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.